

Розділ 1

Конституційне право; муніципальне право. Філософія права

До питання про конституційність здійснення прокуратурою функції нагляду за додержанням і застосуванням законів

Янчук А.О.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Мазур Т.В.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

У статті розглядається проблема здійснення загального нагляду органами прокуратури. Підкреслюється тимчасовий характер такої функції, проводиться аналіз нормативної бази, на підставі чого робиться висновок про неконституційність здійснення прокуратурою функції загального нагляду станом на сьогоднішній день.

В статье рассматривается проблема осуществления общего надзора органами прокуратуры. Подчеркивается временный характер такой функции, проводится анализ нормативной базы, на основании чего делается вывод о неконституционности осуществления прокуратурой функции общего надзора на сегодняшний день.

The problem of public prosecutor's supervision is considered in this article. Author emphasized the temporality of such function, analysed the regulatory system and, as a result, arrived at conclusions about unconstitutional character of the prosecutor's office's function of law compliance and law enforcement nowadays.

Ключові слова: конституційні засади діяльності органів прокуратури, прокурорський нагляд, нагляд за додержанням і застосуванням законів.

Постановка проблеми

Із здобуттям незалежності перед Українською державою постало питання формування системи національних органів державної влади, а також прийняття правової основи діяльності таких органів.

Знаменною подією у закладенні правового фундаменту, основи діяльності

органів державної влади, визначенні основоположних принципів та засад їх діяльності, а також функцій і повноважень окремих з них стало прийняття 28 червня 1996 року Конституції України.

Не оминув Основний Закон України своєю увагою і органи прокуратури, визначивши у Розділі VII правові основи їх діяльності.

Конституційні положення статті 121 охарактеризували прокуратуру як єдину систему, на яку покладаються підтримання державного обвинувачення в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [1].

Крім того, пункт дев'ятий Перехідних положень Конституції України поклав на прокуратуру тимчасово додаткові повноваження порівняно з тими, які закріплені у Розділі VII, зокрема, у даному пункті зазначалося, що прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів та функцію попереднього слідства до введення в дію законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів, та до сформування системи досудового слідства і введення в дію законів, що регулюють її функціонування [1].

З огляду на положення даного пункту, виникає закономірне питання: чи введені в дію відповідні закони та чи сформована система досудового слідства, тобто чи настали юридичні факти, з якими Конституція України пов'язує припинення виконання прокуратурою зазначених функцій.

Так, питання щодо здійснення прокуратурою функції попереднього слідства було вирішено Конституційним Судом України у Рішенні № 15-рп/2008 від 10 вересня 2008 року, яким положення статті 17 (слідчі прокуратури) Закону України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року № 1789-XII [2] було визнано такою, що відповідає Конституції України, із зазначенням при цьому у мотивувальній частині наведеного рішення про те, що «системний

аналіз чинного законодавства, що унормовує діяльність слідчих підрозділів в органах, на які покладено функцію розслідування кримінальних злочинів, свідчить про незавершеність процесу створення системи досудового слідства і реформування органів розслідування кримінальних злочинів» (абзац другий пункту 4 мотивувальної частини Рішення) [3].

У той же час питання щодо можливості здійснення прокуратурою, відповідно до пункту 9 Перехідних положень Конституції України, функції нагляду за додержанням і застосуванням законів (далі – загальний нагляд) залишається відкритим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням питань організації та діяльності органів прокуратури, в тому числі питанням здійснення прокуратурою загального нагляду займалися Л. Давиденко, В. Занфіров, П. Каркач, К. Кизименко, Т. Корнякова, В. Ніндіпова, Г. Середя, Є. Суботін, М. Руденко, Н. Цакадзе та інші.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Питання правового забезпечення здійснення прокуратурою загального нагляду намагалися вирішити впродовж досить тривалого часу.

Як уже зазначалося вище, відповідно до пункту 9 Перехідних положень Конституції України прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію загального нагляду до введення в дію законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів. Таким «чинним» законом, в першу чергу, є Закон України «Про прокуратуру», в якому питанням здійснення прокуратурою загального нагляду присвячені статті 1, 10-1, та статті 19-28 (із відповідними змінами) [2].

Однак, подібне законодавче забезпечення, з огляду на конституційно встановлений тимчасовий характер функції загального нагляду прокуратури, постійно викликало низку запитань та

нарікань, про що, серед іншого, свідчить конституційне подання народних депутатів до Конституційного Суду України [3].

Спроба надати функції загального нагляду прокуратури постійний статус була зроблена у 2004 році, коли Верховна Рада України Законом України «Про внесення змін до Конституції України» статтю 121 Основного Закону України доповнила пунктом 5, згідно з яким на прокуратуру України, окрім іншого, покладалося здійснення нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами [4].

Однак, 30 вересня 2010 року Конституційний Суд України своїм Рішенням № 20-рп/2010 визнав Закон України «Про внесення змін до Конституції України» 8 грудня 2004 року неконституційним, що мало наслідком втрату чинності даним законом, у тому числі і втрату чинності положенням пункту п'ятого, яким було доповнено статтю 121 Конституції України [5].

А, отже, на порядку денному знову постало питання щодо можливості здійснення прокуратурою функції загального нагляду в умовах сьогодення.

Формулювання цілей статті

Цілями даної статті є аналіз чинного законодавства, прийнятого після ухвалення Конституції України, що дозволить дати відповідь на питання щодо можливості продовження виконання прокуратурою функції загального нагляду, або ж припинення здійснення такої функції у зв'язку з прийняттям законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів.

Крім того, автори спробують дослідити історію закріплення функції загального нагляду за прокуратурою та відповісти на питання, чи відповідає здійснення даної функції прокуратурою вимогам сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження

Прихильники здійснення прокуратурою загального нагляду [35], як і власне сама прокуратура [36], не вдаються до аналізу конституційної складової здійснення органами прокуратури такої функції – мовляв, закони, передбачені пунктом дев'ятим Перехідних положень Конституції, не введені в дію, а, отже, і загальний прокурорський нагляд, начебто, є конституційно обумовленим. Спробуємо ж з'ясувати, чи дійсно це так.

Після 28 червня 1996 року законодавча база України була суттєво оновлена та модернізована. Була прийнята низка нових та доповнено чинні закони. Зокрема, у сфері регулювання діяльності державних органів щодо контролю за додержанням законів були прийняті та введені в дію низка законів. Назвемо окремі з них:

– Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 року № 3671-VI, Розділом V визначає повноваження органів виконавчої влади, що беруть участь у вирішенні питань, пов'язаних із біженцями та особами, які потребують додаткового або тимчасового захисту, а в частині четвертій статті 29 зазначено, що Міністерство закордонних справ України здійснює загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів у сфері захисту біженців, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [6].

– Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI у статті 17 визначає органи, що здійснюють контроль за забезпеченням доступу до публічної інформації [7].

– Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» від 2 грудня 2010 року № 2735-VI у статті 9 визначає повноваження Кабінету Міністрів України у сфері ринкового нагляду і контролю продукції; у частині шостій статті 10 – те, що органи ринкового нагляду та сфери їх відповідальності визначаються Кабінетом Міністрів України; стаття ж

12 закріплює органи, що здійснюють контроль продукції. Окрема стаття – стаття 14 цього закону, присвячена спеціально створеному органу ринкового нагляду – Раді ринкового нагляду [8].

– Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 7 жовтня 2010 року № 2591-VI визначає повноваження Кабінету Міністрів України, в тому числі контрольні. Так, наприклад, відповідно до абзацу третього пункту третього частини першої статті 20 Закону, у сферах правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, Кабінет Міністрів України здійснює контроль за додержанням законодавства органами виконавчої влади, їх посадовими особами, а також органами місцевого самоврядування з питань виконання ними делегованих повноважень органів виконавчої влади [9].

– Регламент Верховної Ради України, затверджений Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI розділ VI присвячує розгляду питань, пов'язаних із здійсненням контрольних функцій Верховною Радою України [10].

– Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI, у пункт 1.1 статті 1 наголошує на тому, що у кодексі, в тому числі, визначається компетенція контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю [11].

– Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI [12] та Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 року № 422/96-BP [13] регулюють діяльність судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України щодо фактичного здійснення судового контролю за додержанням і застосуванням Конституції і законів України.

– Закон України «Про прикордонний контроль» від 5 листопада 2009 року № 1710-VI [14] у статті 25 визначає органи державної влади, що здійснюють такий контроль.

– Закон України «Про основні засади

державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року № 877-V [15] визначає діяльність та повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права.

– Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30 червня 2004 року № 1932-IV наголошує на тому, що Центральна виборча комісія здійснює контроль за додержанням вимог законодавства України про вибори і референдуми (пункт 3 статті 17) [16].

– Закон України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» від 20 лютого 2003 року № 549-IV в статтях 6, 7, 8 та інших визначає органи державної влади, що здійснюють контроль за його дотриманням, встановлює їх повноваження [17].

– Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 року № 963-IV у частині першій, другій статті 5 даного наголошує на тому, що державний контроль за використанням та охороною земель здійснює спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів [18].

– Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28 листопада 2002 року № 249-IV у статті 18 визначає завдання та функції спеціально уповноваженого органу державної влади, який, по суті, здійснює контроль за додержанням і застосуванням даного закону [19].

– Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті» від 5 квітня 2001 року № 2353-III у статті 3 визначає організацію та діяльність органів державної влади, які здійснюють контроль за дотриманням даного закону (зокрема, організацію та здійснення антидопінгового контролю) [20].

– Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року № 679-XIV наділяє Національний банк України цілим рядом контрольних пов-

новажень. Зокрема, Національний банк України відповідно до пункту 8 статті сьомої Закону здійснює банківське регулювання та нагляд [21].

– **Закон України «Про місцеві державні адміністрації»** від 9 квітня 1999 року № 586-XIV [22] у статті 16 визначає сфери діяльності, в яких місцеві державні адміністрації здійснюють державний контроль на відповідних територіях. Дані повноваження місцевих державних адміністрацій охоплюють досить широке коло суспільних відносин та деталізуються у інших положеннях даного закону.

– **Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України»** від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР серед основних функцій Ради національної безпеки і оборони України (стаття 3) називає, зокрема, такі з них, як координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони у мирний час; координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного або надзвичайного стану та при виникненні кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України [23].

– **Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»** від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР покладає здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі на Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (стаття 1) [24].

– **Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними»** від 18 листопада 1997 року № 637/97-ВР у статтях 3, 15, 17, 18, 19, 20 та ін. визначає органи державної влади, що здійснюють контроль за дотриманням даного закону [25].

– **Закон України «Про Рахункову палату»** від 11 липня 1996 року № 315

/96-ВР визначає Рахункову палату як постійно діючий орган контролю. Відповідно до пункту 1 статті 6 Закону Рахункова палата здійснює контроль за виконанням законів України та прийнятих Верховною Радою України постанов, виконанням Державного бюджету України, фінансуванням загальнодержавних програм в частині, що стосується використання коштів Державного бюджету України [26].

– **Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні»** від 26 січня 1993 року № 2939-XII [27] передбачає, що державний фінансовий контроль реалізується державною контрольно-ревізійною службою через проведення державного фінансового аудита, перевірки державних закупівель та інспектування [28]. Цей нормативно-правовий акт був прийнятий до 1996 року, однак велика частина статей, що регулюють діяльність державних органів щодо його дотримання та здійснення державного фінансового контролю діють у редакції законів, ухвалених після 1996 року.

– **Закон України «Про міліцію»** від 20 грудня 1990 року № 565-XII, так само як і Закон України «Про службу безпеки України», був прийнятий задовго до ухвалення Конституції України, однак окремі статті, присвячені здійсненню контролю і нагляду міліції за дотриманням і застосуванням законів, діють у редакції законів, які були ухвалені після 1996 року. Так, наприклад, відповідно до пункту 26 частини першої статті 10 Закону міліція відповідно до своїх завдань зобов'язана: забезпечувати в межах своїх повноважень додержання вимог закону, виконання та контроль за рішеннями сільських, селищних, міських рад з питань охорони громадського порядку, торгівлі, утримання тварин у домашніх умовах, додержання тиші в громадських місцях тощо, а також контролювати утримання в належній чистоті вулиць, прибудинкових територій і дворів у містах та інших населених пунктах [29] (даний пункт в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у

сфері поведінки з відходами» від 21 січня 2010 року № 1825-VI» [30]).

– Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 4 грудня 1990 року № 509-XII одним з основних завдань органів державної податкової служби визначає здійснення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів (обов'язкових платежів), а також неподаткових доходів, установлених законодавством [31]. При цьому велика частина повноважень органів державної податкової служби викладені в редакції статей, затверджених законами після 1996 року, наприклад, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення правового захисту громадян та запровадження механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту недоторканність, безпеку, повагу до гідності особи, правову допомогу, захист)» від 12 січня 2005 року № 2322-IV [32], Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи та фізичної особи – підприємця» від 7 квітня 2011 року № 3205-VI [33].

– Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 4 квітня 1995 року № 116/95-ВР наділяє комітети Верховної Ради України цілим рядом контрольних функцій (стаття 14 Закону) [34]. І не дивлячись на те, що даний Закон був ухвалений до набрання чинності Конституцією України, загальне його спрямування щодо визначення контрольної діяльності комітетів, сприяє настанню юридичного факту, передбаченого Пунктом 9 перехідних положень Конституції України.

Наведений вибірковий аналіз чинних законів дозволяє зробити висновок про те, що всі наведені закони регулюють діяльність державних органів щодо контролю за їх додержанням, а, отже, свідчать про настання юридичного факту, передбаченого пунктом 9 Перехід-

них положень Конституції України, з яким Основний Закон України пов'язує можливість тимчасового виконання прокуратурою функції загального нагляду.

Крім того, історичний екскурс дозволив виявити радянське коріння закріплення за прокуратурою функції загального нагляду. Так, розділ VII (Прокуратура) Конституції України не містить жодного слова, навіть натяку на можливість здійснення функції загального нагляду Прокуратурою України. Натомість, стаття 1 Закону України «Про прокуратуру» (Прокурорський нагляд за додержанням законів в Україні), в розвиток якої діє Глава 1 розділу III вказаного Закону (Нагляд за додержанням і застосуванням законів), змістовно практично повністю є відтворенням статті 162 (зі змінами станом на 21.09.1994 р.) Конституції УРСР 1978 р. [37]. А, отже, можливість здійснення Прокуратурою України функції загального нагляду в умовах побудови сучасної демократичної, правової держави вбачається сумнівною.

Висновки

Проведений аналіз законодавчої бази свідчить, що на сьогодні виконані відкладальні умови, які дозволяли прокуратурі здійснювати функцію загального нагляду, а саме – введені в дію закони, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням і застосуванням законів. При цьому, наведений авторами перелік введених в дію законів, які регулюють діяльність таких державних органів, є далеко не вичерпним. По суті, практично будь-який закон визначає органи державної влади, відповідальні за здійснення контролю і нагляду у відповідній сфері, закріплює їх функції та повноваження щодо здійснення такого контролю.

Отже, керуючись Конституцією України, прокуратура мала припинити здійснювати функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів.

Прихильники повсякчасного прокурорського нагляду стверджують, що

здійснення даної функції прокуратурою виступає основою правового захисту суспільних відносин, що становлять сутність конституційного ладу, захисту прав і свобод громадян. Однак, хіба може порушення Конституції України виступати основою правового захисту суспільних відносин, конституційного ладу тощо?

Ознайомлення з даною проблематикою дозволило дійти до висновку про суттєвий вплив рудиментів радянської епохи на появу в українській правовій системі та правозастосовчій практиці функції загального прокурорського нагляду. А, отже, можливість здійснення Прокуратурою України цієї функції є не тільки питанням конституційності такої діяльності, а й відповіддю на питання, яку країну ми будемо – країну минулого чи майбутнього?

Таким чином, комплексний аналіз Конституції України та діючого законодавства дає підстави для висновку про те, що на сьогоднішній день уже введені в дію закони, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів, а тому подальше здійснення Прокуратурою України функції загального нагляду суперечить Конституції України.

З огляду на зазначене, пропонуємо:

1. Внести зміни до Закону України «Про прокуратуру» та виключити з нього

го положення, присвячені здійсненню органами прокуратури функції загального нагляду (статті 1, 10-1, частину другу статті 12, статті 19-28);

2. Генеральній прокуратурі України провести роз'яснювальну роботу серед працівників органів прокуратури щодо необхідності дотримання положень Конституції України у своїй повсякденній діяльності та неможливості вчинення дій, що виходять за межі функцій, встановлених для органів прокуратури статтею 121 Основного Закону України;

3. Провести круглий стіл за участю працівників Генеральної прокуратури України, народних депутатів України, політиків, науковців, громадських діячів щодо визначення подальшого місця і ролі Прокуратури України в системі органів державної влади;

4. Ухвалити закон «Про здійснення державою та органами місцевого самоврядування контрольно-наглядової діяльності», в якому б було визначено вичерпний перелік органів публічної влади, які здійснюють загальний контроль та нагляд за дотриманням норм Конституції, законів та інших актів в усіх сферах суспільного життя та органів публічної влади, які здійснюють спеціалізований (профільний) контроль і нагляд за дотриманням норм Конституції, законів та інших актів в окремих сферах життєдіяльності суспільства.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141
2. Закон України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ // Відомості Верховної Ради України від 31.12.1991. – 1991. – № 53. – Ст. 793.
3. Рішення Конституційного Суду України від 10 вересня 2008 року № 15-рп/2008 у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 1, частини першої статті 7, статей 8, 9, 10, частини четвертої статті 14, статті 17, частини першої статті 20, частини третьої статті 29 Закону України «Про прокуратуру» (справа про повноваження прокуратури відповідно до пункту 9 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України) // Офіційний вісник України від 29.09.2008. – 2008. – № 71. – С. 64. – Ст. 2396.
4. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44.
5. Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення

ня змін до Конституції України) // Вісник Конституційного суду України. – 2010. – № 5. – Ст. 36.

6. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 року № 3671-VI // Голос України від 03.08.2011. – 2011. – № 142.

7. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

8. Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» від 2 грудня 2010 року № 2735-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 21. – Ст. 144.

9. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 7 жовтня 2010 року № 2591-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 9, Ст. 58.

10. Регламент Верховної Ради України, затверджений Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15, № 16-17. – Ст.133.

11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

12. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-42, № 43, № 44-45. – Ст. 529.

13. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16 жовтня 1996 року № 422/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272.

14. Закон України «Про прикордонний контроль» від 5 листопада 2009 року № 1710-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 6. – Ст. 46.

15. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст.389.

16. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30 червня 2004 року № 1932-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 36. – Ст. 448.

17. Закон України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» від 20 лютого 2003 року № 549-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – Ст.148.

18. Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 року № 963-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст.350.

19. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 28 листопада 2002 року № 249-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 1. – Ст. 2.

20. Закон України «Про антидопінговий контроль у спорті» від 5 квітня 2001 року № 2353-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст.112.

21. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст.238

22. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20. – Ст. 190.

23. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35. – Ст.237

24. Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.

25. Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» від 18 листопада 1997 року № 637/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 9. – Ст. 34.

26. Закон України «Про Рахункову палату» від 11 липня 1996 року № 315/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 43. – Ст.212

27. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» від 26 січня 1993 року № 2939-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – Ст.110.

28. На сьогоднішній день функції контрольно-ревізійної служби відповідно до Указу Президента України «Про Положення про Державну фінансову інспекцію України» Державна

фінансова інспекція України та її територіальні органи – детальніше про це див.: Указ Президента України «Про Положення про Державну фінансову інспекцію України» від 23 квітня 2011 року № 499/2011 // Урядовий кур'єр від 17.05.2011. - № 87.

29. Закон України «Про міліцію» від 20 грудня 1990 року № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.

30. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері поводження з відходами» від 21 січня 2010 року № 1825-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 10. – Ст.107.

31. Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 4 грудня 1990 року № 509-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 6. – Ст. 37.

32. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення правового захисту громадян та запровадження механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту недоторканність, безпеку, повагу до гідності особи, правову допомогу, захист)» від 12 січня 2005 року № 2322-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 10. – Ст.187.

33. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи та фізичної особи - підприємця» від 7 квітня 2011 року № 3205-VI // Голос України від 06.05.2011. – № 81.

34. Закону України «Про комітети Верховної Ради України» від 4 квітня 1995 року № 116/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 19. – Ст.134.

35. Детальніше про це див. напр.: Руденко М. Наглядова функція прокуратури та її закріплення у майбутньому законі про прокуратуру: виступ з принципових питань / М. Руденко // Юридичний вісник України. – 2010. – № 15. – С. 6; Середа Г. Функція прокуратури з нагляду за додержанням і застосуванням законів / Г. Середа, М. Руденко // Вісник прокуратури. – 2010. – № 12. – С. 8-13.

36. Дані офіційного сайту Генеральної прокуратури України : [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/independent_ukraine.html

37. Конституція УРСР Прийнята на позачерговій сьомій сесії Верховної Ради Української РСР дев'ятого скликання 20 квітня 1978 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1978. – № 18. – Ст. 268.